

Medicinforgiftning blandt unge i alderen 13-19 år

Af cand.scient. Agnieszka Konieczna

Center for Selvmordsforskning arbejder med et forskningsprojekt "Selvskadende adfærd blandt unge mellem 13-19 år". Projektet er landsdækkende og er støttet af Social- og Integrationsministeriet.

Medicinforgiftning

Medicinforgiftning er langt den hyppigste metode ved selvmordsforsøg og anvendes som metode i flertallet af selvmordsforsøg blandt unge mennesker.

I 2011 blev der indlagt 13261 personer på danske hospitaler på grund af forgiftninger (www.dst.dk). Ifølge Landspatientregistret har der været i alt 3768 forgiftninger med acetylsalicylsyre, ibuprofen og paracetamol, hvoraf 1246 af disse forgiftninger var selvmordsforsøg.

I 2009 rettede medierne fokus mod håndkøbsmedicin i forbindelse med selvmordsforsøg blandt børn og unge. Efterfølgende fulgte en debat om unge pigers mistrivsel og selvskadende adfærd, samt hvilke forhold der kunne bidrage til at forebygge selvskade og selvmordsforsøg blandt unge.

Med henblik på at modvirke et stigende antal forsøg på selvmord med smertestillende medicin, blev der indført nye regler den 7. marts 2011. Reglerne betyder, at unge under 18 år nu kun må købe smertestillende medicin på apoteket, og kun hvis de har en recept fra deres læge.

På den baggrund er der i den nuværende udgave af spørgeskemaet særligt fokus på

medicinforgiftninger. Det forventes, at undersøgelsen blandt andet kan kaste lys over, hvorvidt der er forskel i antallet og arten af forgiftninger efter den nye lovgivnings ikrafttræden.

Medicinforgiftning blandt unge mennesker

Undersøgelsen viser, at blandt de 3249 elever, der har deltaget i projektet i perioden 2011-2012, har 113 elever taget en overdosis piller én eller flere gange. Mobning, ensomhed, manglende kontakt til voksne, lavt selvværd og konflikter med familien/kæreste er nogle af årsagerne til, at de unge har taget en overdosis af piller.

Den hyppigste anvendte medicin er håndkøbsmedicin. Af de 113 unge, der har taget en overdosis, har 54,0% brugt håndkøbsmedicin. Indtagelsen af medicin fordelte sig således:

• paracetamol	54,1%
• paracetamol og ibuprofen	19,7%
• anden medicin	8,2%
• paracetamol og acetylsalicylsyre	4,9%
• paracetamol, ibuprofen og acetylsalicylsyre eller anden medicin	4,9%
• acetylsalicylsyre	3,3%
• ibuprofen, ibuprofen og anden medicin	3,3%
• acetylsalicylsyre og ibuprofen	1,6%

Ofte er det medicin, de har stående derhjemme eller let kan få fat i. De fleste unge (82,0%) har taget medicin, som var i huset. 6,6% har købt medicinen på apoteket og 6,6% i supermarkedet. Andre unge (3,3%) har taget medicin, som både var hjemme og kom fra apoteket eller fra supermarkedet. 1,6% fik medicinen både hjemmefra, fra supermarkedet og fra apoteket.

Regler om køb af medicin blev som skrevet ændret i marts 2011. 85,71% (n=6) af unge (13-17 år), der har købt medicinen på apoteket/supermarkedet/kiosk, har angivet, at de selv har købt medicin før marts 2011, og 14,29% (n=1) har selv købt medicinen efter denne dato.

Blandt de unge, som har anvendt anden me-

dicin end håndkøbsmedicin fordeler medicin sig således:

• medicin mod smerte	44,1%
• medicin mod smerte og medicin mod angst/uro og depression og søvnløshed og anden medicin	23,5%
• medicin mod angst/uro og depression og anden medicin	8,8%
• medicin mod søvnløshed	5,9%
• medicin mod angst og uro	2,9%
• medicin mod søvnløshed og medicin mod depression og anden medicin	2,9%
• anden medicin	11,8%

30,3% har taget deres egen medicin, som var udskrevet af egen læge, 60,6% tog andres medicin, som tilhørte forældre, ven eller veninde, og 9,1% har både taget egen

Forbrug af smertestillende håndkøbsmedicin

Flere og flere personer køber smertestillende medicin. På 10 år (2002-2012) er forbruget af smertestillende håndkøbsmedicin steget med 12%. Statens Serum Institut oplyser, at i 2012 blev der solgt over 150 mio. Definerede DøgnDoser (DDD) svarende til ca. 166 tabletter om året pr. dansker. Cirka en 1/3 del af forbruget blev solgt på recept (her er forbruget steget med hele 30%), mens cirka 2/3 blev købt i håndkøb med en stigning på 6%. I 2012 købte hver dansker i gennemsnit ca. 112 tabletter uden recept.

Medicin med det aktive stof paracetamol står for langt den største del af salget. I 2012 udgjorde paracetamol 78% af forbruget, mens

forbrug af ibuprofen steg med 27%. Salget af medicin med acetylsalicylsyre er derimod faldet. Håndkøbsmedicin med paracetamol er steget mest i perioden (2002-2007), mens større forbrug af håndkøbsmedicin med ibuprofen ses de sidste fem år.

Statens Institut for Folkesundhed's undersøgelse af de 11-15-åriges sundhed og trivsel i 2010, viser, at på 20 år er andelen af 15-årige piger, der har taget hovedpinepiller inden for den seneste måned, steget fra 37% i 1988 til 60% i 2010 mens de pillespisende drenges andel er vokset fra 17% til 40%. Også forbruget af medicin mod mavepine er omtrent fordoblet, så 35% af de 15-årige piger i dag jævnligt tager piller mod mavepine.

Metabolisme af paracetamol

95% af paracetamol omdannes i leveren via to hovedruter ved binding med sulfat og glukuronid og udskilles i nyrerne eller med galden. Resten af paracetamol omdannes via et andet system, cytokrom P-450, som er en familie (system) af lægemiddelomsættende lever-enzymmer. Cytokrom P-450 danner en intermediær metabolit kaldt NAPQI (N-acetyl-P-benzoquinoneimine), som er direkte celledødsig, når den binder sig til proteiner i cellen. NAPQI uskadeliggøres ved binding med glutation til ufarlige forbindelser (sulfat- og glukuronidforbindelser), som udskilles i nyrerne. (www.tylenolliverdamages.com)

Overdosis af paracetamol og leverskade

Paracetamol og dets sulfat- og glukuronidforbindelser er i sig selv ikke skadeligt. En høj mængde af paracetamol i leveren kan derimod skade levercellerne. En leverskade opstår, når leverens depot af det afgiftende materiale glutation er opbrugt. Den toksiske metabolit NAPQI ophobes i leveren og ødelægger cellemembraner hvilket fører til celledød i leveren. Alkohol og visse lægemidler kan øge skaden ved at forøge NAPQI produktionen og nedsætte leverens glutation. En leverskade kan føre til leversvigt, og i værste tilfælde - død. (www.tylenolliverdamages.com)

Center for Selvmordsforskning varetager forskning i og vidensformidling om selvmordsafærd, Register for Selvmordsforsøg og Register for Selvmord. Centret er en selvejende institution under Social-, Børne- og Integrationsministeriet.